

Δυτική Λέσβος. Ο Μεσότοπος, η Μαλλιόντα και η ευρύτερη περιοχή.

Η γνωριμία με τον τόπο

Ο ΜΕΣΟΤΟΠΟΣ είναι ένα χωριό 800 περίπου κατοίκων στη νοτιοδυτική πλευρά της Λέσβου. Μια περιοχή ορεινή, άδεντρη και βραχοσπαρμένη, γη των ηφαιστειών και των απολιθωμένων δέντρων... Χτισμένος στην πλαγιά χαμηλού βουνού (200 μ.) απέχει απ' τη θάλασσα τρία περίπου χιλιόμετρα. Κατά το νοτιά απλώνεται το γαλάζιο του Αιγαίου κι αντίκρυ του η Χίος και τα Ψαρά.

Η παλιότερη πηγή που αναφέρει τον Μεσότοπο είναι ένα οθωμανικό κατάστιχο απογραφής του 1548 (ΤΤ264). Υπήρχαν τότε, στη σημερινή περιφέρεια Μεσοτόπου, τέσσερις (4) οικισμοί: Μεσότοπο-185 εστίες (οικογένειες), Μαλλιόντα-70 εστίες, Λιβάδα-41 εστίες, Κοβατσάνο (περιοχή Πορτός)-15 εστίες. Όλοι χριστιανοί, μιας και δεν καταγράφεται καμία μουσουλμανική οικογένεια στους παραπάνω οικισμούς. (Ο οικισμός Κοντίσια-118 εστίες, ανήκε στην περιφέρεια Άγρας. Οι διηγήσεις των γεροντότερων λένε πως ο χείμαρος Ρουδαφνιώνας, στα Κάμνια, ήταν φυσικό σύνορο των τότε περιφερειών Μεσοτόπου και Άγρας).

Στον Μεσότοπο, αρχές του 20ου αιώνα, ζουν 350 οικογένειες ελληνικές και 40 τουρκικές.* Ο ξενιτεμός, «κατάρτα κι ευλογία» μαζί, έφερε τους Μεσοτοπίτες - τεχνίτες, οικοδόμους κυρίως, πρώτα στη Σμύρνη απ' τα μέσα του 19ου αιώνα.

Στις αρχές του 20ού αιώνα βρίσκουμε στη Σμύρνη και στα περίχωρα οικογένειες Μεσοτοπιτών άριστα αποκαταστημένες. Οι περισσότεροι όμως δούλευαν εποχιακά.

Μεσότοπος (1945).

* (Οικονόμου Σ. Τάξη Συνοπτική Ιστορία και Τοπογραφία της Λέσβου).

«Μεσοποτίτες οικοδόμοι στη Σμύρνη (1899).

Η Σμύρνη ήταν τότε η μητρόπολη της περιοχής, σταυροδρόμι εμπορικών και πολιτισμικών ανταλλαγών. Και τα μεσοποτίτικα καϊκία κι οι «βαρκαλάδες» που πηγαινοέρχονταν ταχτικά, δεν κουβαλούσαν μόνο μαστόρους κι επισκέπτες, αλλά έφερναν και λογίων - λογίων αγαθά, ιδέες, τέχνη και πολιτισμό. Όλα αυτά χάθηκαν κι έσβησαν τόσο τραγικά μες στ' αποκαΐδια της Σμύρνης τον Σεπτέμβριο του 1922...

Αυτή η ιδιαίτερη σχέση του χωριού με τη Σμύρνη και τη Μικρασία γέννησε στις ψυχές των ανθρώπων μας μια κληρονομιά που τη ζεις και τη νιώθεις ακόμα και σήμερα, στα λόγια, τα φερσίματα αλλά και στα έθιμά τους, στα τραγούδια και στους χορούς τους. Σήμερα η λαϊκή μουσικοχορευτική παράδοση του Μεσοτόπου, είναι ευρέως γνωστή και οι παραδοσιακοί χοροί και τα αποκριάτικα δρώμενά του διδάσκονται ευρέως στο πανελλήνιο από τους ειδικούς.

Όταν «έκλεισε» η Σμύρνη, οι Μεσοποτίτες μαστόροι άρχισαν να ξενιτεύονται στην Αθήνα. Πολλοί απ' αυτούς άρχισαν να εγκαθίστανται μόνιμα. Σήμερα υπολογίζεται ότι ζουν στην Αττική πάνω από 3.000 ψυχές, που ανάγουν τις ρίζες τους στον Μεσότοπο. Συνδεδειγμένος κρίκος όλων των απανταχού ξενιτεμένων Μεσοποπιτών είναι ο Σύλλογος «Αναγέννηση», που ιδρύθηκε το 1975 και έχει να επιδείξει πλούσιο εξωραϊστικό, κοινωνικό και πολιτιστικό έργο.

Παλιότερα το χωριό «έβραζε με το ζουμί του». Λιτή η ζωή, μεγάλες απαιτήσεις δεν είχε ο κόσμος. Όλες σχεδόν οι ανάγκες εξυπηρετούνταν επί τόπου καλυπτόμενες από ποικίλα επαγγέλματα. Ήταν η εποχή της λιτής και τυραγνισμένης αυτάρκειας.

Σήμερα ο Μεσότοπος είναι ένα χωριό ζωντανό! Οι άνθρωποί του ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία, τη γεωργία, την οικοδομή, την αλιεία και τον τουρισμό. Οι Μεσοτοπίτες έχουν βαθιά ριζωμένη «κουλτούρα συνεργασίας» με αποτέλεσμα να υπάρχουν δραστήριοι πολιτιστικοί σύλλογοι, που συντηρούν και παράγουν πολιτισμό και τοπικοί συνεταιρισμοί, που διαχειρίζονται με μεράκι την πρωτογενή παραγωγή. Τα προϊόντα του χωριού: τυροκομικά (φέτα, λαδοτύρι, κεφαλογραβιέρες μυζήθρες, γιαούρτια), τραχανάς-χάχλες, κηπευτικά, πατάτες, φασόλια, γλυκά κουταλιού κ.ά. είναι φημισμένα! Πολλοί είναι οι επισκέπτες που έρχονται κυρίως το καλοκαίρι να χαρούν την ομορφιά της θάλασσας στις τρεις γραφικές παραλίες του χωριού: το επίνειό μας-το Ταβάρι, τον Χρούσο και τον Ποδαρά. Όλο και πληθαίνουν κι αυτοί που τον επισκέπτονται τις Απόκριες, για να χαρούν από κοντά τα δρώμενα του Καρναβαλιού με μπροστάρηδες τους κουδουνάτους και τις σατυρικές ρίμες. Τις τελευταίες δεκαετίες ο Μεσότοπος αποτελεί μόνιμο καλοκαιρινό προορισμό φίλων από Γαλλία, Νορβηγία κ. α., που λατρεύουν τη θάλασσα, την ηρεμία της Πλατείας, το σερίανι στα λιθόστρωτα, τις περιπατητικές διαδρομές, τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, την αυθεντικότητα των ανθρώπων.

Η αποκατάσταση και λειτουργία του μύλου «Καταχανά» στη Μαλλιόντα, έργο που εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Leader, φιλοδοξεί να συμβάλλει στην αύξηση της επισκεψιμότητας στον Μεσότοπο και να αποτελέσει βασικό μοχλό στην ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Ο Μεσότοπος έχει όλες τις προϋποθέσεις: φύση-βουνό και θάλασσα, παράδοση, τοπική παραγωγή, ανθρώπινο δυναμικό, συλλογική εμπειρία για «εναλλακτικό τουρισμό».... Κι η κοιλάδα της Μαλλιόντας είναι ένας «λησμονημένος Παράδεισος».

Η ομορφιά του τόπου, η οικολογική και ιστορική σημασία του, τα απομεινάρια των νερόμυλων, τα προϊόντα της, οι άνθρωποί της, οι δυνατότητες που προσφέρει για πεζοπορία είναι τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα. Ο νερόμυλος «Καταχανά» με το ζωντάνεμά του ευελπιστούμε να είναι «η πόρτα, η ανοιχτή», που θα καλωσσωρίζει τους επισκέπτες, θα τους ταξιδεύει στα περασμένα και θα δυναμώνει την επιθυμία τους, να μάθουν όλα τα μυστικά της περιοχής, που είναι βαθιά κρυμμένα και θα τα βρουν: στα χαλάσματα, στη δροσιά του ποταμού, στην παρατήρηση ζώων και πουλιών, στα μονοπάτια των κακοτράχαλων βουνών, στο κουβεντολόι με τους ανθρώπους... Καλώς να ρθείτε στα μέρη μας!

**Άποψη του Μεσοτόπου
από τον βοριά,
Πέζλα-2020.
(φωτ. Μανόλης
Κωνσταντιδέλλης).**